

Gyengék izmosodása

A kedvezőtlen termőhelyi adottságokkal rendelkező termelőszövetkezetek gazdálkodási eredményeit értékelte a közelmúltban az illetékes pénzügyi, valamint a mezőgazdasági és élelmiszerügyi osztály jelentése alapján a megyei tanács végrehajtó bizottsága.

Megállapította, hogy az 1968-ban hozott határozata szerint egy évre megkülönböztetett állami támogatásban részesített nyolc szövetkezet közül hat az első esztendőben kilábalt a bajokból, kettő azonban 1969-ben is támogatásra szorult. Harmáchat termelőszövetkezetet három évre soroltak be az említett kategóriába, ebből három egyesüléssel megszűnt. Számunkra külön figyelmet érdemel a megmaradt 33 azért is, mert valamennyi a szegedi járás területén működik.

Már a tavaszi kezdés kedvezőbb volt ezekben a szövetkezetekben, mint a korábbi években, jó eredményekből eredő fejlődésük üteme meghaladta a megyei átlagot. Emelkedtek termésátlagaik, a szántóföldi növénytermesztés vetésszerke-

zete az állattenyésztés szolgálatába, a takarmánynövények javára rendeződött át. Gyarapodott a szarvasmarha-állomány, csökkent a közösen tenyésztett sertések száma. Kiegyenlítette azonban az ingadozást a háztáji gazdaságok állattartása. Eppen a kedvezőtlen adottságokból magyarázható, hogy ezeken a területeken a nagyobb beruházások csak késve kezdődhettek, és jóval kevesebb az új létesítmények száma, mint másutt.

Három hűtőtárolót építettek — nagy szerephez jutott itt a közös vállalkozás — és három térszéli megkezdhetők a szakosított szarvasmarha-telep építését. Az elmúlt évi kedvező eredményekből említsünk meg néhány számot. A 33 szövetkezet átlagát tekintve egy munkanapra 73 forint jutott, egy dolgozó személyes jövedelme 11 ezer 769-ről 13 ezer 83 forintra emelkedett. A fejlesztési alapok megduplázódtak. Kedvező tényként állapította meg a végrehajtó bizottság, hogy ezekben a szövetkezetekben a megkülönböz-

tetett állami támogatás leszámításával is képződött nyereség.

Az átlagosan jó irányú fejlődés mellett azonban súlyos gondok vannak a szőlő- és gyümölcsstermelésben. Az alacsony termésátlagok és a rosszabb értékesítési lehetőségek miatt ez az ágazat még ráfizetéses.

A számok elemzésén túlmenően a személyi adottságokat is vizsgálta a testület. A mostoha körülmények mellett több helyen vezetési problémák is közrejátszottak a korábbi évek eredménytelenségében, a mostani fejlődés a profilváltozás, a tagok odaadott munkája mellett a vezetők megváltozott munkastílusának is köszönhető.

Tájékoztatót adott a jelentés azokról a szövetkezetekről is, amelyek veszteséggel zárták a tavalyi esztendőt. A mérleg szerint a domaszéki Rákóczi, a kübekházi Sarló-Kalapács, a csergelei Honfoglalás és Vadgerlés termelőszövetkezetek együttes vesztesége 3 millió 233 ezer forint volt. Egyes szövetkezetek nem tudtak a törvényben előírt tartalékolási kötelezettségüknek eleget tenni. Ha a veszteségekhez az alaphányókat is hozzászámítjuk, akkor megközelítőleg 15 szövetkezet kerül a veszteséggel zárók listájára, veszteségük meghaladja a 18 millió forintot.

A végrehajtó bizottság az eredményeket mérlegelve úgy találta, hogy célravezetőbb a koncentrált támogatás. Ott kell nagyobb összegű segítség, ahol hatására lényeges fordulat várható. Az anyagi támogatás önmagában azonban nem hozhat gyökeres változást. A tagsággal szót értő, előrelátó, okosan gazdálkodó vezetők tudja csak kamatoztatni az államunk előlegezett bizalmából származó, a kedvezőtlen természeti adottságokkal küszködő szövetkezetek láburaállítását segítő forrásokat.

H. D.

Vetélkedünk

Tetszik nekem ez a láz: mindenki vetélkedik ebben az országban, ki iskolában, ki gyárban, ki szövetkezetben, ki rádióban, ki televízióban... A forradalmak, majd a főszebádulás évfordulója kínálta az alkalmat e nemes versengésre. Még aki nem *Ki mit tud?* alapon versenyez is, az is tollat ragad, s legalább a hetilapok fortélyos rejtvénypályázataira nevez be. S ott van még a hagyományos keresztrejtvény is!

Föltétlenül hasznos dolog ez: élesíti az elmét, rávezeti az öreget, fiatalat egyaránt a kérdések kinyomozásának rejtélyes módszereire, a tudomány forrásainak kipuhatólására. Itt valóban igaz a szólás: ezen mindenki nyer, valódi tapasztalatot, ismeretet, ha most nem is, de az életben másutt hasznosítható tudást.

Természetes, hogy a versengők elsősorban a könyvtárakat ostromolják fölkezdésük idején. S a könyvtárosok ezt természetesen is találják, sőt: örülnek is neki, kivált, ha fáradozásukat siker koronázza. Így tavaly nagy örömeimre szolgált, hogy a rádió színvonalas, Bartók és Kodály életműve körül folyt vetélkedőjén győztes szegedi Hábermann Gusztáv nem feledkezett el — egyebek között — a kezére járó könyvtárosoknak is köszönetet mondani. Ilyenkor érzem az ember, hogy nem hiába fáradt, s hogy van még háta az ifjú nemzedékben is.

Akadnak azonban, akik furcsa igényekkel — divatos szóval: elvárással — lépnek be a könyvtár kapuján. Hosszú listával a kezükben a kérdéseket a könyvtárosnak szögezik: hadd feleljen rá ő. Vagy némelyikük be se jön, csak beküldi a kérdéseket, mint-ha valamiféle automatába dobna: hátha visszajön a kész válasz.

A tájékoztató könyvtárosok — nem akarván csalódást okozni — a legutóbbi időkhöz fíradhatatlanul kerestek a különféle vetélkedők kérdéseinek tucatjaira feleletet. Az igazat megvallva, némelyiknek több munkanapja is ráment az elmúlt hetek vetélkedőömpingjére.

Csak hogy ez a módszer nemcsak azért helytelen, mert hivatásától, fontosabb munkájától, vonja el a könyvtárost, hanem elvileg is. Ahogyan helytelenül jár

el a házitánító vagy a szülő, ha a gyermeke helyett megoldja a számtanpéldát, ugyanúgy hibásan jár el a könyvtáros, ha a válaszokat készen találja. Hiszen a könyvtár nevelő, oktató intézmény is: kezdve azon, hogy az olvasónak legelőbb is meg kell tanulnia a katalógusok használatát, majd a különféle segéd-könyvekben, lexikonokban, szótárakban, repertóriumokban, bibliográfiákban való eligazodást. S ha ezt mindig más végzi el helyette, ő sohasem fogja megtanulni.

A minap is csodódtam távozott egy olvasó, mert a kezébe adtam két verseskötetet, keresse meg benne az ott gyantított idézetet. Végigpörgette a lapokat, s elmozdította az ujjait, majd én megkeresem.

Pedig a vetélkedőknek nem pusztán az a céljuk, hogy egy-egy kérdésre, mint a katekizmusra, egy-két adattal választ csikarjon ki a versenyzőből. A cél több: az, hogy a fölkezdés során ismerkedjen meg a történelmi, irodalmi, politikai — s tárgya válogatja, még mielőtt — forrásokkal, lapozgasson benne, bele-beleolvasgasson, és így észrevétlenül jóval több ragadjon rá, mint

pusztán a kérdésre illő rövid válasz. Ha azt kérdeik, hol áll a Vörös Brigád emlékműve a fővárosban, egyúttal böngészgesse végig az antifasiszta ellenállás főbb irodalmát, budapesti útikalauzokat, a Vár műemléki negyedének leírását, s így tovább. Ha versidézetet keres, hadd olvasson verseket, míg rátalál a keresetre: ez csak javára válik! A könyvtáros nem csócsálhatja meg neki az ismereteket: kinek-kinek magának kell fáradságát érte, s nem fejthet meg más helyett keresztrejtvényt, hiszen ha megfejt, erkölcsileg úgy helyes, ha ő is küldi be, nem pedig más, aki így idegen tollakkal ékeskedik!

Természetesen a könyvtáros készséggel segíti a vetélkedőre készülőket: útbaigazítja, melyik kérdésre melyik könyvben, folyóiratban remélhet választ, kezébe is adja ezeket. Eleinte többet szokott föllapoztatni neki, megmutatja, hogyan lehet valamit megtalálni. De később egyre inkább saját szarványra bocsátja: keresen önállóan. S utóbb, egészen biztos, azért lesz halás a könyvtárosnak, mert megtanította a kutatás módszerére.

Könyves László

Zene és tánc

Könyvújdonságok a Zeneműkiadónál

A Zeneműkiadó könyvújdonságai között Losonczi Ágnes *A zene életének szociológiája*, Feuer Mária *Kinek kell a modern zene?* címmel írt izgalmas, elemző tanulmányt. Vályi Rózi az első magyar nyelvű táncörténetet teszi asztalra (*A táncművészet története*), s korhű jelmezben kerül az olvasó elé a Horthy-korszak egyik legjelentősebb munkásgyűjtésének a Szalmás kórusnak repertórium-ajándékát (*Vonuljatok ki, Chansonok!*).

Losonczi Ágnes a zeneművészet társadalmi létének folyamatait, a zene mindennapi „életmódját” vizsgálja. A tanulmány abból indul ki, hogy a művészettel való találkozás — akár eltalálkozás — a közönség részéről aktivitást jelent, a művészi termék fogyasztója cselekvő viszonyban áll a művészet termékével. A tanulmány három részből áll: *A művészet igénye — művészet nélkül; A zenei választás társadalmi természet; valamint A zenei értékek változékonysága* fejezetcímekkel.

Feuer Mária könyve (*Kinek kell a modern zene?*) bizonyos értelemben rokon a fenti tanulmánnyal. Közös bennük a művek és a közönség kapcsolatára irányított érdeklődés, a sokoldalú, tudományos és szenvedélyes elemzőkészség. Feuer Mária csupán egyetlen kérdésre keresi a választ milyen viszonyulási lehetőségek vannak napjainkban a kortársi mű és a kortársi közönség között. Elemzéseinek kiindulópontja egy nevezetes győri „kísérleti hangverseny”, ahol modern mai és külföldi szerzők művei hangzottak el. A szerző e koncert közönsége körében végzett — szellemes kérdőívvel — sokrétű, értékes felmérést.

A magyar táncművészet évszázados múltjának feltérképezési igénye csak az elmúlt évtizedektől jelentkezett. Vályi Rózi könyve pedig az első komoly szintézis. Bemutatja a legfontosabb kultúrák táncát, végigvezet a balett történetén majd a nemzeti fejlődés vizsgálja: az olasz, francia, orosz és angol iskolák kialakulását. A kötet zárófejezete a magyar színpadi tánc és balett története — napjainkig. Egy érdekes mondatot idéznék belőle: „A magyar balettnek már nem csak Pécsen, hanem Szegeden is kialakulóban

van egy kis központja, de még kérdés, hogy ki tud-e fejlődni.” A kérdés pillanatnyilag — sajnos — már nem aktuális...

A negyven évvel ezelőtti alakult Szalmás-kórus iskolája, színház- és politikai fórum volt. Az egykori Bartók-tanítvány, Szalmás Pirokska hírneves együttese 1940-ben ünnepelte tízéves jubileumát, amikor is elhatározták, összeállítanak egy teljes sorkat tartalmazó albumot, melyet egy példányban eltesznek a szabad utókor számára. Az album előkerült, s most ennek könyvművészeti és nyomdatechnikai szempontból is példás kiadására került sor. A kötet élén Pécsi Antal szerkesztő tanulmánya szerepel, az előszót Szatmári Antal írta.

Siklós János:

Végig az úton

19. Késő van. Fanyar hangulat telepszik a szobára. A fekvőhöz még korai az idő, írások pedig már kevés. Feleségem amiatt pörög velem, hogy nem foglalkozom a gyerekekkel. Folyton „gyűszűmelekek — mint urakban az ördög”. Nincs türelmem ahhoz, hogy a kisebbikkel egy órát foglalkozzam; más embernek legfontosabb a gyereke, én meg „előkelő idegenként” néhány ódatvetett mondatokkal intézem el a családi pedagógiát. Úgy látszik, még nem mértem föl ennek a rossz magatartásnak a lehetséges, későbbi következményeit.

Igazat adtam neki, de mit tehetek, hogyan változtassak saját helyzetemen? Próbálgattam magyarázgatni az imént kiállított bizonyítványomat. Kevés sikerrel. Huszonöt esztendő életformát nem lehet megváltoztatni egyik hónapról a másikra. Életforma? Beidegződött magatartás ez inkább.

Az indulásnál és még azután egy évtizedig valóban éjjel-nappal talpon voltunk. A család élete teljesen alárendelt szerepet játszott. Hiába látom utólag, hogy abban az éjjel-nappalozásban milyen sok volt a fölösleges, az üres járat. De a legrejtettebb idegszálakig hatolt a beidegződés: mindent elvégezni, amilyen gyorsan csak lehet. Néha-néha még most is, fáradt aggyal, elvitatlan, vörös szemmel tesszük a dolgunkat, pedig senki sem igényli.

Megfigyeltem, hogy a nyári szabadságok idején az első hét még csak jól megy, de a második hét derekán már a szabadság végét lesem. Tudom, hogy ez nem normális magatartás, különösen békés, nyugodt viszonyok között nem

az, de változtatására irányuló törekvésem valahogy mindig kibicsaklik. Elhatároztam, hogy ezután egészen másképp csinálom a dolgomat. Rendreutasítom ficánkoló idegeimet, és úgy viselkedem, mint jó családapa nekem.

Nevelés fogadkozások, olyanok, mint csináltam gyereknél az örökös ígéret, hogy többet nem rosszkodik. De a következő öt percben már újra befocizza a szomszédék utcai ablakait. Októberben, ősz derekán jártunk, és lányommal kettesben nagy buzgalommal tanultuk a történelmet. A gepidák ügyeivel bajlódunk. Jól beástuk magunkat az ősi hadállásokba, de a főnököm telefonja visszazökkentett a mai világba. Szólt, hogy azonnal menjek be a munkahelyemre. Miért, hogyan, hiszen már késő este van... — motyogtam a kagylóba. De csak annyit felelt, hogy ne kérdezősködjem, szedjem a lábam, amilyen gyorsan csak tudom. Elkészöntem a lányomtól és eltemettem magamban a gebida harcosok lándzsás világát, és szaladtam be.

Szép, őszi este volt mintha igazi szeptember eleji nyárutóban járnánk. Ingben, rövid újjú blúzban sétáltak az emberek, és a táskaradiók úgy bömböltek a korzón, mintha sok beatzenekar játszana egyszerre. Fölkémletem az égre, és reméltem, hogy még néhány csónaktúrával megajándékoz az idő.

Bent, a munkahelyemen komor hangulat fogadott. Szótlanul ültek néhányan a főnöki szobában és egy ember a telefonokon ingerkedett, mert lassan kapcsolták a meghívott járdásokat, városokat. Mi történt? — kérdeztem, most már rosszra sejtve. Lakonikus választ kaptam: kitörhet esetleg a Szovjetunió és Amerika között a háború. Azt hittem, hogy mezzavarodtak a kolégáim, vagy valamilyen sületlen tréfával kezdik. Pulzusom önmagától serénykedett, megduplázta az ütemét. Idegiavító helyzetbe kerültem.

Amerika Kubát fenyegette. Ha a Szovjetunió nem lép közbe, akkor elpusztítja ezt a latin-amerikai kis szocialista államot. A Szovjetunió ezt nem engedheti meg. Az USA is felkészült, „szívóskodik”. Ha az összeütközés bekövetkezik, akkor az újabb világháború nyitányáról értesül hajnalban Európában is a munkába készülő emberiség.

Szegénység

— Bill, Joe, kiflovagolhattok alóla

Most már nem kételkedtem a helyzet komolyságában. Telefonáltam, hogy nem megyek haza, megtalálnak a munkahelyemen. A kérdézősködésre kiterő válaszokat adtam.

Csendesen ültünk a szobában. Várakoztunk. Azon az éjszakán és a rá következő napokban az ott levő vezetőemberek néhány évet veszítettek az életükből. Akkor a háború szelét éreztük közel, a „kubai válság” első óráiban, a Rákóczi tér nagy épületének főnöki szobájában.

Ökörnyálás, szép ősz volt. A szüret megkezdődött. A téli tüzelőt mindenki bepakolta már a fűszekárába. Délutánonként vígan hancúroztak a gyerekek a játszótéren. Motorcsónakok berregtek a Tiszán, egészen napszálltig. Zúgtak, tülköltek az autók, csörömpölve döcögtek a villamosok. Higanyózlámpák fehér fénye alatt platánok levelei vibráltak. Elnyújtózkodó békesség ölelte magához a kedves várost.

Alusznak a felnőttek és a gyerekek. Álmuk szép, egészséges, mert a nappalok erőt és reményt teremtő biztonsággal öltik egymásba önmagukat. Végre egyszer már mi is kijutottunk a napfényre, értelmesnek találják az életet százazrek és milliók. A társadalom nagy átrendeződésének fájdalma szűnőben van. Megtalálta helyét és életformáját majd csak mindenki. Most, amikor a nyugalmas erőfeszítések korszaka köszöntött ránk... most öltik össze minden; ragadozó, imperialista hiénák acélsórral bele próbálnak turkálni nemzetek, népek egészséges testébe...

Félrehúztam az ablakredőnyt, és néztem a Kossuth Lajos sugárút csituló forgalmát. Sietős léptű emberek igyekeztek haza, előre gondoló, tervező elképzeléseket hordozva magukban. Nem tudták — és ez jó is volt —, hogy holnapra talán már Kubánál megszólalnak a fegyverek. Annyira beleélttem magam az esetleges katasztrófabá, hogy képszerűen felrajzolódtam bennem szörnyű kimenetele.

(Folytatjuk.)